

ΔΙΑΚΡΙΣΗ !!!

Η μαθήτρια, Βέρα Ασλανίδου, του τμήματος Α5, έλαβε το 1^ο βραβείο στον πιο κάτω διαγωνισμό, στην κατηγορία project. Παρατίθεται απόσπασμα από την εργασία της:

Η Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Σερρών, το Υπουργείο Εσωτερικών (Μακεδονίας-Θράκης) και το Τμήμα Εκπαιδευτικής Ραδιοτηλεόρασης και Ψηφιακών Μέσων του Υ.ΠΑΙ.Θ. συνδιοργανώνουν με την υποστήριξη της Έδρας Ποντιακών Σπουδών του Α.Π.Θ. και του Πανελληνίου Συνδέσμου Ποντίων Εκπαιδευτικών τον μαθητικό Διαγωνισμό:

Ποντιακός Ελληνισμός: μνήμες και όνειρα, παρελθόν, παρόν και μέλλον

Ο διαγωνισμός απευθύνεται σε μαθητές όλων των τάξεων νηπιαγωγείων, δημοτικών σχολείων, Γυμνασίων και Λυκείων της Ελλάδας, της Κύπρου και της Ομογένειας, δημόσιων και ιδιωτικών και υλοποιείται με την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων της Ελλάδας και του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας της Κύπρου.

Βασική επιδίωξη του διαγωνισμού είναι να γνωρίσουν οι μαθητές όλων των βαθμίδων (από την Ελλάδα και την Ομογένεια) τον Ποντιακό Ελληνισμό και συγκεκριμένα την ιστορία του, τον πολιτισμό του και τη συμβολή του στην ανάπτυξη της Ελλάδας και στη διαμόρφωση της πολιτιστικής της ταυτότητας.

Από τον Πόντο στην Κύπρο: Ένα ταξίδι στον χρόνο και στον χώρο

Οι παππούδες και οι γιαγιάδες λένε πολλές ιστορίες: δικές τους, αυτές που άκουσαν από τους γονείς τους ή και από τους δικούς τους παππούδες και γιαγιάδες. Ιστορίες από διαφορετικά μέρη, διαφορετικές συνήθειες και συνθήκες διαβίωσης, διαφορετικές χρονολογικές περιόδους... Όλες όμως έχουν ένα κοινό στοιχείο μεταξύ τους: Τον Ελληνισμό, τον ελληνικό πολιτισμό, την ελληνική γλώσσα και ας διαφέρει η διάλεκτος. Θέλησα να βάλω σε μια τάξη όλες αυτές τις ιστορίες, όλες τις τόσο όμορφες αλλά και άσχημες εικόνες που πλημύριζαν τη σκέψη και το μυαλό μου.

Η ιδέα να αρχίσω από το οικογενειακό μου δέντρο, αποδείχτηκε πολύ χρήσιμη. Τα κλαδιά αυτού του οικογενειακού δέντρου που φύτρωσε εδώ στην Κύπρο, διακλαδώνονται μέσα στο χρόνο και με ταξιδεύουν ξετυλίγοντας ιστορίες από το παρελθόν από τόπους κοντινούς αλλά και μέρη μακρινά. Και το πρώτο ταξίδι άρχισε, μετά το δεύτερο και άλλα... συναρπαστικά, χαρούμενα, θλιβερά, να σκορπούν απορίες, ερωτηματικά και αυτό το επίμονο «γιατί;;;».

Ακολουθώντας ένα-ένα τα κλαδιά, αυτά του πατέρα μου με παρέσυραν στο πιο μακρινό ταξίδι, σκόρπισαν στα κλαδιά του πατέρα του, του παππού του Αγαθάγγελου – Άγγελο τον λέμε – και από εκεί στους προπάππους μου και παραπέρα, σε μέρη άγνωστα μα ακουστά γιατί απλωνόταν ο ελληνισμός, εκεί που ζούσαν οι «Έλληνες του Πόντου». Προσπαθώ να ζωντανέψω την ταυτότητα της «ξεριζωμένης γενιάς» μέσα από τα κλαδάκια και τα φυλλαράκια του δέντρου μου, ξετυλίγοντας πόντο-πόντο το νήμα της ιστορίας.

«Οι παππούδες και οι γιαγιάδες μου, ο Κωνσταντίνος με την Ελένη από τον πατέρα μου, τον προπάππο σου τον Θεόδωρο, και, ο Αγαθόνικος με την Ευθυμία από την μητέρα μου, την προγιαγιά σου την Παρθένα», μου είπε ο παππούς ο Άγγελος, «ξεκίνησαν από την περιοχή Ακ Νταγ Μαντέν (Ακνταγμαντενί το λένε τώρα) στην Κεντρική Ανατολία της Τουρκίας. Η ονομασία είναι τουρκική· Ακ Νταγ θα πει Λευκό Όρος και μαντέν σημαίνει μεταλλείο. Εκεί υπήρχαν μεταλλεία χρυσού, αργύρου και μόλυβδου. Σ' αυτήν την περιοχή, της επαρχίας Γιοζγκάτ της κεντρικής Τουρκίας στην περιοχή της Καππαδοκίας, πριν το 1922, ζούσανε πολλοί Έλληνες που κατέφυγαν εκεί από τις περιοχές του Ευξείνου Πόντου, κυρίως της Αργυρούπολης (Κιμισχανέ) και των περιχώρων της».

Το καλοκαίρι του 1915, έγινε η γενοκτονία των Αρμενίων ενώ οι Έλληνες δεινοπαθούσαν από τις κακουχίες και τις πορείες στο εσωτερικό της Μικράς Ασίας. Με το τέλος πολέμου και την ήττα των συμμάχων της Τουρκίας, οι Έλληνες του Πόντου, μαζί με την εθνο-θρησκευτική ομάδα των Αρμενίων και τους Κούρδους (λαό της Μέσης Ανατολής που κατοικεί στη Βόρεια Μεσοποταμία), ζήτησαν αυτοδιάθεση.

Οι Έλληνες του Πόντου προσανατολίζονταν είτε στη δημιουργία ελληνικού ποντιακού κράτους με ειδική σχέση με την Ελλάδα είτε σε μια μορφή ομοσπονδίας με τους Αρμένιους ενώ οι Αρμένιοι από την πλευρά τους ζητούσαν τη δημιουργία ανεξάρτητης Αρμενίας. Οι διώξεις, τα βασανιστήρια και οι εξορίες στα τάγματα εργασίας συνεχίστηκαν με την έναρξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου ενώ πολλοί Έλληνες του Ακ Νταγ Μαντέν απαγχονίστηκαν στην Αμάσεια το 1921, μετά την καταδίκη τους από τα Δικαστήρια Ανεξαρτησίας σε στημένες δίκες. Πρόκειται για γενοκτονία των Ελλήνων που αφορά σκόπιμη και συστηματική εξόντωση, μέχρι το 1923, των ελληνικών πληθυσμών της Ανατολικής Θράκης και της Μικράς Ασίας. Συνολικά, μέχρι την αναγκαστική ανταλλαγή, πάνω από 350.000 Πόντιοι βρήκαν οικτρό θάνατο.

Τελικά, με ειδική σύμβαση σύμφωνα με τη συνθήκη της Λωζάνης οι Χριστιανοί της Μικράς Ασίας, ανεξάρτητα από την εθνικότητα, υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους και να μετοικήσουν στην Ελλάδα, ενώ το ίδιο συνέβη και με τους Μουσουλμάνους του ελληνικού κράτους. Η Γενοκτονία και ο Ξεριζωμός των Ελλήνων, από μια περιοχή στην οποία ο Ελληνισμός είχε συνεχή και λαμπρή παρουσία 2.800 ετών, ολοκληρώθηκε το 1924, όταν αποχώρησε και ο τελευταίος Έλληνας του Πόντου.

Αρκετοί (περίπου 85.000-100.000) Έλληνες Πόντιοι, από το 1918, ακολουθώντας τον ρωσικό στρατό κατά την υποχώρησή του, εγκαταστάθηκαν ως πρόσφυγες στην Γεωργία και την Κριμαία και αργότερα, το 1990 με την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, οι απόγονοι τους ήρθαν και πάλι σαν πρόσφυγες στην Ελλάδα.

Φυγή των παππούδων – Οδοιπορικό για την Ελλάδα

«Είναι τότε, το 1923, που οι παππούδες και οι γιαγιάδες μου, ξεκίνησαν από το Ακ Νταγ Μαντέν για την Ελλάδα. Έτσι έλεγε η Συνθήκη της Λωζάνης, η συνθήκη ειρήνης που έθεσε τα όρια της σύγχρονης Τουρκίας και υπογράφηκε στη Λωζάνη της Ελβετίας στις 24 Ιουλίου 1923 από την Ελλάδα, την Τουρκία και τις άλλες χώρες που πολέμησαν στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο και την Μικρασιατική εκστρατεία (1919-1922).

Φεύγοντας, οι ξεριζωμένοι εγκαταλείπουν όλα τα υπάρχοντά τους. Κάψανε τα ιερά άμφια και κρύψανε τα εικονίσματα, τα βιβλία και άλλα είδη των εκκλησιών μέσα στα μνήματα. Παίρνουν όμως μαζί τους ιερά κειμήλια και λίγο χώμα από τη γη του Πόντου, αλλά και την πνευματική τους κληρονομιά. Με τα κάρα πήγανε στη Σαμψούντα κα από εκεί στο λιμάνι της Τραπεζούντας. Χιλιάδες πρόσφυγες χωρίς τα απαραίτητα στοιχεία για επιβίωση (αποχωρητήρια, βρύσες κλπ.). Με πόνο έβλεπαν τα παράλια της Μικρασίας που άφηναν. Και μετά στον Βόσπορο, στην Κωνσταντινούπολη και από εκεί στην Θεσσαλονίκη. Είναι μέσα στο δρόμο της προσφυγιάς που ο παππούς μου ο Κωνσταντίνος γνώρισε την γιαγιά Ελένη και συνέχισαν μαζί για το άγνωστο, κάπου στην Ελλάδα. Εν τω μεταξύ, η γιαγιά Ευθυμία – η μητέρα της μητέρας μου – έχασε τον πρώτο άντρα της μέσα στις κακουχίες του διωγμού.

Πριν κατεβούν από το καράβι τους έδωσαν να φάνε από ένα πιάτο ρεβίθια. Όταν κατέβηκαν τους έκοψαν τα μαλλιά για λόγους υγιεινής, βάζανε τα ρούχα τους στον κλίβανο για απολύμανση και έμπαιναν στο λουτρό για να λουστούν. Τους έδωσαν σκηνές και τους έβαλαν σε ένα περιορισμένο χώρο για καραντίνα για δύο βδομάδες. Κάποιοι αρρώσταιναν με ευλογία και τους πήγαιναν στα νοσοκομεία. Τους σκόρπισαν σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

Οι παππούδες Κωνσταντίνος και Ελένη πήγαν στο Σχιστόλιθο, μια τοποθεσία στον Νομό Σερρών. Η γιαγιά Ευθυμία μαζί με πολλούς πρόσφυγες από το Ακ Νταγ Ματέν, με τα δύο παιδιά της από τον σκοτωμένο σύζυγο, πήγε στην Αμμουδιά που παλαιότερα λεγόταν «Κουμπλί» και σημαίνει άμμος». Ολόγυρα βουνά και στη μέση κάμπος.

Εγκατάσταση στην Ελλάδα: Οικογένεια – Εργασία

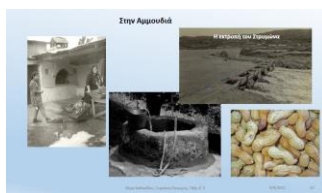
Οι πρόσφυγες από το Ακ Νταγ Ματέν ίδρυσαν πόλεις και χωριά με το όνομα της αγαπημένης τους πατρίδας. Αργυρούπολη στο Κιλκίς, στη Δράμα ακόμη και στην Αττική. Η γιαγιά Ευθυμία παντρεύτηκε στην Αμμουδιά τον Αγαθόνικο Γρεασίδη επίσης πρόσφυγα από το Ακ Νταγ Ματέν και απέκτησαν δύο κόρες, την προ-γιαγιά Παρθένα και την Αλεξάντρα.

Μεγάλωσαν τα παιδιά, οι πρόσφυγες του Πόντου δεύτερης γενιάς και η γιαγιά Παρθένα γνωρίζει σ' ένα γάμο τον Θεόδωρο, τον γιο του παππού Κωνσταντίνου και Ελένης και παντρεύονται. Έφτιαξαν το σπιτικό τους στην Αμμουδιά και έκαναν δυο παιδιά, τους Έλληνες του Πόντου τρίτης γενιάς, τον Κώστα και εμένα τον παππού σου». – Και έτσι λύθηκε το μυστήριο για μένα, αυτό της

καταγωγής του παππού Άγγελου...

Έκτιζαν μόνοι τους τα σπίτια τους, αποθήκες και βοηθητικούς χώρους με «κερπίτσια» (πλιθιά). Όλοι βοηθούσαν. Άλλοι έβαζαν την εμπειρία τους, άλλοι την τέχνη τους, άλλοι τη δύναμή τους. Ο μάστορας έβαζε την πρώτη πέτρα μετά τον αγιασμό που έκανε ο παπάς και κατόπιν ο νοικοκύρης έσφαζε τον κόκορα, ράντιζε τα θεμέλια με το αίμα του κόκορα για να στεριώσει καλά το σπίτι. Εκείνα τα σπίτια, έτσι όπως κτιζόταν πάνω στο χώμα, από χώμα, ήταν ζεστά το χειμώνα και δροσερά το καλοκαίρι.

Στη νέα τους γη, επιδόθηκαν στην γεωργία. Σιτηρά, καπνός, αμπέλια καλλιεργούνταν στις εκτάσεις γης που τους παραχωρήθηκαν και οι οποίες με την σκληρή δουλειά και τα νερά του Στρυμόνα ποταμού που με τα νερά του λειτουργούσαν οι νερόμυλοι, μετατράπηκαν σε εύφορη γη. Στην Αμμουδιά, οι κάτοικοι ασχολούνταν, όπως και σήμερα, με την καλλιέργεια ζαχαρότευτλων, βαμβακιού, καλαμποκιού και φιστικιού. Αδιάκοπη δουλειά στα χωράφια και στο σπίτι που τα γεμάτα ρόζους χέρια το μαρτυρούσαν. Η εκτροφή οικόσιτων ζώων και πουλερικών και τα κοπάδια από γίδια, πρόβατα και μοσχάρια εξασφάλιζαν στις οικογένειες κρέας, γάλα, αβγά, λουκάνικα, καβουρμάδες, γιαούρτι, τυρί κ.λπ. Έφεραν μαζί τους και τέχνες όπως αυτή της αργυροχρυσοχοΐας. Έφτιαχναν πολύχρωμες δημιουργίες με τη χρήση κυρίως πολύτιμων και ημιπολύτιμων λίθων και μετάλλων με βάση την ορθόδοξη εικονογραφία, με μορφές αγίων, αγγέλων κ.ά.

Στα σπίτια είχαν πηγάδια και τουλούμπες για την άντληση του νερού. Πότιζαν τα περβόλια τους που ήταν φυτεμένα ένα σωρό λαχανικά, που με ειδικές συνταγές τα φύλαγαν για να τρώνε και τον χειμώνα, όπως το «στύπα» (τουρσί). Έφτιαχναν στο σπίτι το ψωμί, σιταρένιο ή ανάμεικτο από σιτάρι και κριθάρι καθώς και τα γαλακτοκομικά προϊόντα (οξύγαλα, υλιστόν, πασικιάν, ταν). Αποξήραναν τα φρούτα κοκκύμελα (δαμάσκηνα) και μήλα και τα διατηρούσαν ολόχρονα.

Στη Θεσσαλονίκη και στην Κύπρο

Οι Έλληνες του Πόντου δούλεψαν σκληρά. Όπου κι αν βρέθηκαν, αργά ή γρήγορα ρίζωσαν και θέρειψαν. Και με τη δική τους πρόοδο κατάφεραν να βοηθήσουν και τις κοινωνίες που τους υποδέχθηκαν στα πέρατα της γης.

Ο παππούς σπούδασε Μαθηματικά στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Εκεί γνώρισε και την Κύπρια γιαγιά Αναστασία που πήγε για

σπουδές στο Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης και στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Ήρθαν στην Κύπρο, έφτιαξαν το σπιτικό τους και μεγάλωσαν τα δύο τους παιδιά, Αγάπη και Θεόδωρο, τέταρτη γενιά Έλληνες του Πόντου από τον πατέρα. Ο πατέρας μου είχε γεννηθεί στην Θεσσαλονίκη και επέστρεψε για να σπουδάσει και αυτός στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Φυσική.

Με την Κύπρια Λυδία, απέκτησαν τον Άγγελο και την Βέρα, εμένα. Έτσι παρέδωσαν τη σκυτάλη στην πέμπτη γενιά που συνδυάζει τρεις πατρίδες μαζί: την Ελλάδα, την Κύπρο και τον Πόντο. Και αυτό γιατί ο Πόντος έχει ένα ιδιαίτερο ιστορικό βάρος για τον ελληνισμό. Έχουμε μια κληρονομιά μεγάλης σημασίας και είναι χρέος όλων μας να την διατηρήσουμε. Γιατί το Ποντιακό ζήτημα και σήμερα είναι θέμα δημοκρατίας, ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ελευθερίας, αξιοπρέπειας. Γιατί τα θύματα σήμερα είναι οι Έλληνες της Θράκης, της Πόλης, του Πόντου, της Μικράς Ασίας και της Κύπρου.

Βέρα Ασλανίδου

Γυμνάσιο Έγκωμης – Τάξη Α' 5

4/4/2022